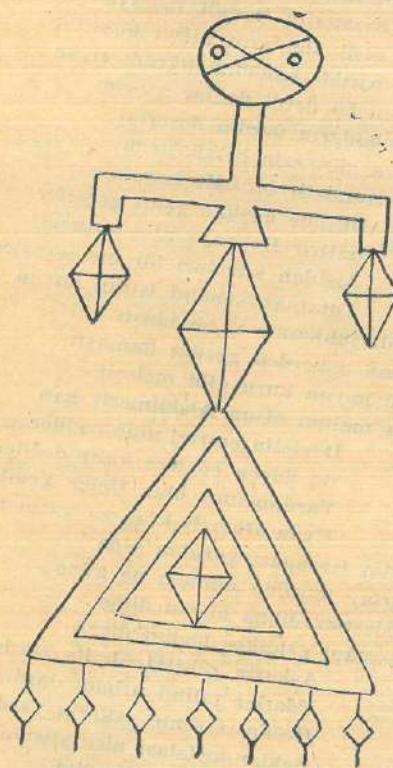

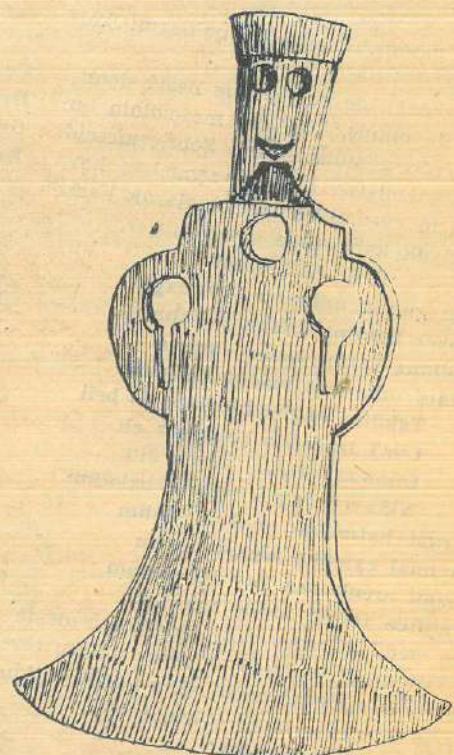
Res. 7 — Kültepe.

Res. 8 — Bakırçağı (Höyük).

Res. 9 — Nazarlık (Cubuk).

Res. — 10 Demirden Teber

Ankara Etnografya Müzesinde bir demir teber (Res. 10) insan biçimindedir. Cubukta "Kandilli" adı verilen saman göpünden nazarlık (Res. 9) ve diğer arkeolojik eserlerle Kültepe idolini (Res. 7) ve Alaca Höyük ciste altın idolini (Res. 8) mukayese ediniz.

33

(Devam edecek)

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK
HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Kasım 1953

İÇİNDEKİLER:

Folklor Ve Etnografa Enstitüsü İhtiyacı	Ihsan HİNÇEİ
Himsta Oyun Çeşitleri	Ali Rıza ÖNDER
Avşar İllerinden Üç Türkü	Veysel ARSEVEN
Suşehri Köylerinde Düğün (I)	Şükrü POLAT
Aşık Zülalı, Aşık Şenlik'in Köyünde	Mehmet GÖKALP
Kitaplar Arasında: Şakı İbrahim Destanı	Ziya GÖKA
Türkiyede Eski Medeniyetlerin Mad. Küll. Temadisi Dr. Hamit Z. KOS	
Makedonya Folkloru: Kadın Kıyafetleri - Evler (XVII - Son) İ. GÖK	
Bodi Bostan Oyunu (Yağmur Duası)	Mustafa TECİR
Mehmet Çavuş Ağlığı	Mustafa TEPE
Besni Halk Masalları: Keklik - Tilki ile Ayı	
Fıkra: Tihdiye Tavuk Kümesi	

Sayı: 52

T. C.

Ziraat Bankası

Tasarruf Hesapları
1903 İKRAMİYELERİ YEKUNU

1.000.000 Lira

15. Ev, 4 Traktör ve
DOLGUN, FABA İKRAMİYELERİ

EMLAK KAPİELAT İON 644 BÜBÜ Yİ AYANDEŞİ

AKBANK

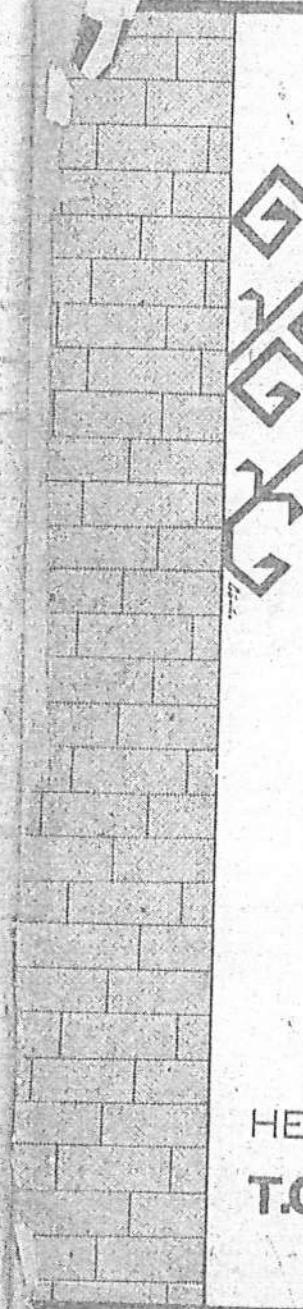
2000
ALTINI

BİR İSTIKBAL DEMEKTİR

«Türk Halkbilgisi» Dergisi'nin negriyat organıdır.

60

tasarruflarınızı
değerlendirmek için
size
yol gösterecek ışık

HER YERDE HER ZAMAN
T.C.ZİRAAT BANKASI

61 olacaktır

Şansınız,
Başarınız
ve İstikbaliniz,
Türkiye Vakıflar
Bankasında
çırıcağınız
hesapla
Çerçelesir.

TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI

(Basın: — 180)

**ANADOLU
BANKASI**
SIZİN EŞİNİZİN
ÇOCUKLARINIZIN
kısacısı
MİLENİZİN BANKASIDIR!

(Folklor: 180)

(Basın: 60010)

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK
HALK KÜLTÜRÜ DİRGİSİ

Kasım 1953

İÇİNDÉKİLER:

Folklor Ve Etnografiya Eşitliğinin İhtiyaçları	Ihsan HUNCED
Himusta Oyun Çeşitleri	Ali Rıza ÖNDER
Avşar İllerinden Üç Türkü	Veysel ALMEYVEN
Susehri Küylerinde Düğün (I)	Sültül PÖLÇEK
Aşık Zülüm, Aşık Şenlik'in Köyünde	Mehmet GÜKALP
Kitaplar Arasında: Sadık İbrahim Destani	Ziya GÜRSOY
Türkiyede Eski Medeniyetlerin Mad, RBL, Temadisi Dr. Hamit Z. KOŞ	
Makedonya Folkloru: Kadın Biyafetleri - Evler (XVII - Son) I. GÖK	
Bodrum Bostan Oyunu (Yağmur Duası)	Muslu
Müslüman Çavuş Ağacı	Mustafa TEPE
Besal Halk Masalları: Kehlîc - Tihâl Be Ays	
Fidra: Tihâye Tavuk, Kılıncı	

Sayı: 52

SAYI
VOLUME

63

Cıkaranın bağı

TÜRK FOLKLOR ARASTIRMALARI

817

KURULUSU: AGUSTOS 1949
AYDA BIR DEFA İSTANBULDA ÇIKAR. HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ VE YAZI İSLERİ MÜŞÜL MÜDÜRÜ: İHSAN HİNÇER

No: 52

KASIM 1953

YIL: 5; CILT: 3

Folklor ve Etnografya Enstitüsü

Yazar: İhsan HİNÇER

Medenî memleketler, folklor ve etnografalarını toplamış durumdadır. Bunlara ait önce derleme, daha sonra tespit, tafsif, tahlil ve inşa işleri oltmış, muazzam müzeler meydana getirilmiştir. Biz ise, senelerden beri bir Folklor Enstitüsü için çırpmış durmaktayız. Bazan bir kırırdanmış, bir mitde gibi kulaklarımıza fısıldanmaktadır, fakat buna yine de bir sessizlik ve hürsan takip etmektedir.

İşin ari tarafı, Millî Mücadeleyi takip eden yıllarda Maarif Vekâletine bağlı Harş Dairesi faaliyette iken, bugün bu daireden dahi ortada bir eser yoktur. O zamanın Hamîdullah Suphileri, Mustafa Necatileri, bu ihtiyaci dar bütçelerinsel rağmen duymuşlardır. Bugün, Üniversitelerimizde folklor kursları yoktur. Senelerce hocasız kalan İstanbul Üniversitesi folklor kursusu de kaldırılmıştır. Ankaradaki yegâne Etnografya Müzesi, dar ve Türk halk kültürü eserlerini sinesinde cemetmekten uzaktır. Maddi ve manevi folklorumuz, oysa ki, toplanmalı, medeniyet ve kültürümüzün bir aynası olarak Alem'in gözleri önüne serilmelidir.

Yegâne Etnografya Mülzemi görenler, bu halkın ne eserler meydana getirdiğini imrenerek, gipta ile, hayranlığı parmaklarını isrararak söyledeceklerdir. Tertip ve teşhir, müstesna bir şekilde hazırlanmıştır. Fakat kifayetsiz bütçe, kifayetsiz mekan, Türk

folkloru için, etnografyası için, etnolojisi için, yarına devretmeyeceğimiz kültür ve san'atımız için utancından ufnanız gibidir.

Biz şimdî öyle bir Millî Eğitim Vekili istiyoruz ki, edebiyat yapmasun; her dokumaklı söz karşılığında hassaslığından göz yaşı dökmesin. Lâkin, İera kuvvetini harekete getirerek, bütçesinde, binaları içinde ona imkânlar ve yer ayırsın. O zaman bu millet, sözden fazla işe kıymet veren, millî kültürü dört elle sarılan bu vekilin, yarın, heykelini dâlcecektir. Bu millet ona, millî san'at ve kültürünün, yirminci asır medeniyeti çerçevesinde silinip süpürülmesini önlediği için kollarını açacak tur.

Bu şürettedir ki, nihayet, yarındî medeniyet ve san'atımızı bu belgelerden ve hadneden alıdığımız malzeme ile kuracağız. İctimai yayışımız, alle başlarımız buradan kuyvet alacak! Hurafeyi atıp, herlî unsurları bulacağız. İktisatçılarımız, halkınımızın iktisat anlayışına göre yarınki ekonomimizi belki de en ileri seviyeye ontarmış olabilir, bir kılavuzu ile eriştirecek! Sedirlerimiz, yentili ihtiyaç ve medeniyet vusitârları birleşerek, en rahat istirahat imkânlarını meydana getirilmesinde rol oynuyacak! Bu günden, Türk modası olarak Avrupa ve Amerikaya ufak bir ilâve veya değişiklikle ulaşan elbise ve elçilerimiz, yarın belki de en rahat giyme alemdarlık yapacak! Halkımız arkânda hâlâ

Mahalli Danslar:

Hımsıta Oyun Çeşitleri

Yazan: Ali Rıza ÖNDER

Anadolu'da atılan her adım, sahibine yep-
yen bir ufuk açar. Semtine uğraman her
köy, perdesiz gözler önlene, gün görnemey-
sahnele serer. Kimisi diz çökmüş, kimisi yan
gelmış, kimisi uzanmış hissini veren dagtar,
her gelen geçene hal dili ile söyle seslenir:
Geziniz, görünüz, öğreniniz..

Yurdun her kögesinde bilinmedik nice ger-
çekler, duyulmadık ne denli güzellikler var-
dır. Gönüller isterdik her iş erbabını bulsun,
Bu mümkin olmamıca işte bizer, (O) sunu
bilmesek te «oyun» dan, (O) sunu anımsak
ta çeşitlerinden dem vururz. Çeşnisi bizden,
harmanı ehlinde...

Hımsıta bulduğum 1947-1950 yılları ar-
sında, teknigine yabancı bulunduğu, taklidini
beceremediğim birkaç oyun, dikkatimi çek-
miş. Ańı bir meraklı bir gün Maksud u Çe-
ğirdim, Yanında, kendisi gibi, kasebanın oyun
üstadlarından, barbaşlarından birisi olan ber-
ber Sabır eardi, Halkı costurun, yeri yerin-
den oynatan su oyularından bir ikisińi bize
de öğretin, dedim, Buna imkân mı var? hic
olmazsa adlarını yazdırın diye ricada bulun-
dum.

O anda akılların gelerek saydıkları oyun
çeşitlerini defterime not ettiğim. Alfabe sı-
rası ile sunuyorum:

1 - Aşırma, 2 - Belen, 3 - Ceplik, 4 - De-
lilo (Lorkt), 5 - Depsotoro, 6 - Hannay, 7 -
Hesbilezik, 8 - Keçlik (Nadim Hırcakı), 9 -
Koçer, 10 - Kutto, 11 - Laçın, 12 - Lezeli,
13 - Nari, 14 - Nargılım, 15 - Ninarano, 16 -

merl «hak ve hukuk» umuz, yarını hukuk-
gularımıza mesnet teglik edecek! Halk mu-
zığımızı ele alacak olan kompozitörlerimiz,
onu, bünyesinde saldı zengin ses ve müzeme
ile müzik dünyasının semasına yükseltecek!

İste, bütün bu rüyaların gerçekleşmesi,
gerçeklerimizin kaybolup gitmemesi iğin bir
«Folklor ve Etnografya Enstitüsü» kurmaya
mecburuz. Bizi buna kültür ve medeniyetimiz
zorluyor.

Pfölfürük, 17 - Temürağa, 18 - Yarı, 19 -
Yarkusta, 20 - Zellyi, 21 - Zirava,

Bunlardan hogblezik, lorkt ve Temürağa,
Erzurumda dańı bilinen ve çok oynanan çeşit-
ler arasındadır. Temürağa'nın ağır başlığını
ve bütün Anadolu barbara, halaylarına ve
horanlarına tesir eden asılığını burada kay-
dettiler sonra, on dokuzuncu numaradaki
(Yarkusta) üzerinde biraz durmak isterim,

Ańkara radyosunda (Bitlis'ten alınan bir
oyun hayatı) diye adlandırılarak era sira ga-
lindığını gördüğümüz «Yarkusta»nın usulü,
nasıl oynandığını bilmeli.

Kabadayıca pozlarıyle yigitlemelerimiz
gurubuna giren oyularımız arasında, Ege'nin
(Hammandah) zeybegi, Erzurum'un (Hancer-
barı) oyunu ne ise Van gölü dolayılarının (Yar-
kusta) si da odur. Yarkuştaya oyun da den-
ebilir, spor da... Buna, Türk'ün boksu gözü ile
bakusa yeridir.

Karşı karşıya dizilmiş iki takım, Her ta-
kımında en az üç kişi bulunur. Aralarında üç
dört adım mesafe vardır. Davul ve zurna na
tempusu sanki bir hücum borusudur. Önce bir
taraflı saldırır halinde, karşı taraf savunma du-
rumundadır. Sonra roller değişir. Müdafanadı-
kiler avuçlarını açıp hasımlı tarafta yönlerterek
sağ ellerini yukarı kaldırırlar. Hamle yapan
takım ise çalgının buyruğuna uyarak ve kıv-
rak döndülerden hiz kesik ve gürük náralardan
kuvvet alarak, açılmış ellere, var kuvvet-
leryle birer tokat aşkederler. Dartelerin hep
birden innesi ve sakurtuların davul sesleriyle
birlikte uzaklardan yansımısi lazımdır. Bu
oyun, kollar yoruluncaya, nefesler titkineceye
ve avuçlar kızarıp patlaymaya kadar devam
eder.

Yarkuştanın seyrine dalanlar, bu karşılaş-
manın bir eğlence mi, yoksa gerçekten bir dö-
vül mii olduğunu farkedemeyecek hale gelirler.

Ordudaki tabiatatlarda maneviyatı savan-
tan ayıramayan Anadolu delikanlısının külcü-
yen ruhunu anlamak isteyenler, önce bir yar-
küsta görsünlér.

66

818

Avşar ve Türkmen illerinden:

Üç Türkü

Yazan: Veysel ARSEVEN

KALEBAŞI

(Avşar Türküsü)

Pınarbaşının, Halevik köyünden
22 yaşında Ömer Yiğit'ten Aralık
1951 de derlenmiştir. Köyünde
öğrenmiştir.

Kalebaşı dirgenlik, aman aman aman yar
Ne hoş olur ergenlik, (bis)

Ergenlikte yar sevmek, aman aman aman yar
Bu da bır bezırganlık, (bis)

Çığırdañ Satır diyo, (sempre)

Saatli getir diyo

Oturmuş bır kız ağlar

Nışanlım kötü diyo.

Bańut koydum çızmego

Kalk gıldım gevmeño

Benim elim ahşan

Telli učuk çözmege

Dam başında durursun

Hökħħa taş vurursun

Eğer gøyün varisa

Arar beni bulursun.

İp attım keci geldi

Darıkta ucu geldi

Ben sevdim eller aldi

Vürekto acı kaldı.

Kaledede kavun yerler

Kabugun lyge korlar

Otursak bız de yesek

Şo (su) sonu sevmiş derler

Şo sonu almış derler...

GELİN TÜRKÜSÜ

(Avşar Türküsü)

Sarız'ın, İncedere köyünden 932
dogumlu Ahmet Çelik'ten, Oeak
1952 yılında derlenmiştir.

67

819

Bir evde de bir gelin
Gel koymuna gır gelin
Ellindeki badeyi
Doldur doldur ver gelin
Aman gelin ne diyon?
Söylüyom, söylemlyom
Ben derdimden ölüyom
Asker oldum gidliyom (Kavuştak)
Daha bana ne diyon?
Bir evde üç gelin
Anamın üçlü gelin
Sallanır suya gider
Koc yiğit mülük gelin
Aman gelin ne diyon?
Bir evde de üç gelin
Gel kapıdan geç gelin
Ellindeki badeyi
Doldur doldur iç gelin
Aman gelin ne diyon?
Bir evde dört gelin
Al yanagın ört gelin
Surda bir öpüş ver de
Destiler cömert gelin
Aman gelin ne diyon?
Bir evde de beş gelin
Birbirine es gelin
Ellindeki badeyi
Doldur doldur ver gelin
Aman gelin ne diyon?

Üçüncü türkünün menşei hakkında kat'lı bir gey söy emek mümkün değil. Türkmen ve Aşgarlar arasında söylemekle beraber, bu-

TÜRK FOLKLOR

nun Çukurova bölgesi Türkmenlerine ait olmasının pek muhtemel.

Hıkkı aşiretinin reisi Ahmet Beyin, padışahın fermanı ile zindana gönderilmesi üzerine, ayrılrken seyglisine söylediğli rivayet edilen bu türk, Pınarbaşı ve civarında «ELBEYLİOĞLU TÜRKÜSÜ» diye tanır. Notasını tespit etmek mümkün olmamıştır.

ELBEYLİOĞLU TÜRKÜSÜ

(Türkmen)

Pınarbaşıında, 30 yaşında Nihat Altıntaş'tan Kasım 1951 de derlemiştir.

Padışahtan emir geldi neleyelim?
Oturup ta derli derli söyleyim
Taze gelin kime emanet edeyim?
Ben gidliyom kömür gözüm kal kalan,
Gider oldum, el başuma derildi
Gitme dalye yar boynuma sarıldı
Bize kusmet yad eller verildi
Ağlama sevdığımı ben gider oldum,
Gene gönüllü kuşu kalktı havaya
Kirli kanadım, düştüm ovaya
Derdim yüklettim üç beş deveye
Acep hanı yana gider yolumuz?
Gene gönüllü kuşu kalktı havada döner
Aşkın atesyle elgerim yunar
Gözlerin sevdigim eskişin sanar
Emre haktan ayrı düştü yolumuz
Yağmur yaşgar işlaşır söyleşäge
Ell gemicis mozulaşır daylağra
Taze gelin koğ yiğidin yaylağra
Ben gidliyom kömür gözüm kal kalan,
Yosun tutmuş pınarları akmıyor
Mor menekse dize çiknus kokmuyor
Ellin lazi hıç yüzlime bakmuyor
Ben gidliyom kömür gözüm kal kalan.

Kitaplar Arasında:

ŞAKİ İBRAHİM DESTANI (DİYARBEKİR DESTANI)

Ziya Gökalp'in 1908 de basılan ve hemen hiç bir kütüphanede bir nüshası rastlanamayan bu isimdeki destan faydalı bir önsöz ve notları Nuruosmaniye Caddesi İstanbul Matbaası yayımı olarak negredilmiştir.

24 sayfa, 50 kuruştur. Başka kitaplarla, yayın yerinde satılmaktadır. Tavsiye ederiz.

Adet ve An'aneler Göre:

Suşehri Köylerinde Düğün

Yazan: Sükrü POLAT

SÖZ ALMA

İkinci düğür heyeti de döndükten sonra mahallenin sözü geçen büyüklerinden müteşekkil üçüncü bir düğür heyeti kız evine gönderilir. Bu düğür heyeti de mecliste hoş beşten sonra meramlarını kızın babasına şu şekilde anlatırlar; İlk defa sözü erkek ve lisalar.

Allahın emri, Peygamberin kavıl üzerrine; kızınız Haficeyi oğlumuz Niyaçye almak için dileğinizin kabulünlü istiyoruz.

Eğer Allah ictisim de alımlarına yazmışsa soyumuzun bu töresinden asla ayrılamayız.

Öyle ise Cenabı Hak düğünümüzü kabul eyliye.

Bu konuşmadan sonra her iki taraf taa'min dierek düğünlerini kutlarlar. Bu söz keanelerini daha çok kuvvetlestirmek için meclistekilerin hepsi birden hazırlanmış, olan yemeği afiyete yerler.

Yakın köylerimizde olduğu gibi bizim köyde de evlendirilen erkek tarafından (başlık) denen bir miktar para kız tarafına veriliyor. Bu paranın miktarı: 250 lira'dan 1000 liraya kadar değişir. Erkek tarafı bu beli mikardaki parayı vermediği müddetçe kız tarafından katı bir söz alamaz. Erkek tarafından verilen bu para kızın çeşitli ihtiyaclarına harcanır.

NİSAN

Söz kesme ve başlık işi bittikten sonra, ne zaman nişan ve düğün yapılacağı kararlaştırılır. Bu beli günde köy halkının nişan merasimine davet ederler. Nişan merasimine istrak edecek kimse sabahleyin erkek evlene toplanarak hep birlikte kız evine hareket ederler. Giderken kız evine götürülen hediyeler önden giden iki sahne verilir. Yollarda çalğı galınmak ta bir adetten sayılır. Kız evine varan bu heyet hucusu bir şekilde kargasınlar. Hazırlanmış olan bir odaya oturtulur. Çeşitli sohbepler yapıldıktan sonra nişan için getirilen hediyeler meclistekilerin gözü önüne açılarak bir kâğıda yazılır. Ziynet eşyaları (altın yüzük, bilezik, bel kemeri, gelinlik gibi) kız amnesine yollanır.

Aldı Çoban:
Satılmaz marifet var dırılı hünler
Ürüzger ters döner yelkenin işer
Yanan şamdanına yel vurur sörer
Bilmen aşkını yandadır Suhara.

Aldı Zülâllî:
Çoban sen bakmazsan feryade, dâda
Zülâllî kırkardan ığmıştır bâde
Pirler sâyesinde yenilmem yada
Şöyle çobanın yandadır Suhara?

Aldı Çoban:
Çoban yaylığına koynun götürür
Zihlün zâya verir, aksa yâtrır
Pirler busuna kara getirir
Doğru getsen bu yandadır Suhara.

Deyip kesince, Zülâllî sazını kılıfına koyp düşündü; "Çobanı böyle olan memleketin aşığı kimbilir nasıl ustası olur?" Sonra çobandan ayrııp, yolda sazını Sabadur köyüne emnet etti ve aşk Şenlik'in köyü Suhara'ya vardı. Vurdı ki bir düğün yapıyollarlar. Şenlik geçmiş sedir başına ağalarla, beylerle söyleyip, dinletiyor. Zülâllî kendini tanımadı ve düşündü; karar verdi: "Haram olsun bir daha ben bu kazaya gelirsem. Benden usulları varmış."

Suharadan Sabadur'a döndü, sazını alıp Posof'un yolunu tuttu. Evinde gitti, dedesinin elini tuttu ve öpüp ağladı. Zülâllî'nin gözünün yaşı dedesinin elini ıslatmıştı. Dedesi:

«... Oğul Zülâllî, sen gittin giğeli kirpiğe vurup uyumadım. Gettin mi Suhara'ya?»

«... Hay, hay dede, gettim...»
«... Gördün mi Şenlik'i?»
«... Güzel gördüm, dede...»

«... Hele anlat...»
«... Eğlen dede, sazınan deyip anladım.
Zülâllî omuzundan sazi eline aldı, bakanım dedesine ne söyleyeceek:

Aldı Zülâllî:

TÜRK DİLİ
TÜRK SANATI
HİSAR
KÖY POSTASI
INKILAP GENÇLİĞİ
Dergilerini okuyunuz

TÜRK FOLKLOR

Tarlı bin üç yüzün on dört senede
Vardım diyarı gurbete dedemcan.
Felek bir gün eyyamina getirdi
Çıldırdañır ser Suhara dedemcan.

Yardım Suhara'ya azmî kaberrî
Dört yamı müzeyyen, resmi sekerî
Bir ejderha gördüm zâhî zherî
Vurdù yüreğime yara dedemcan.

Cünkü yaralandım bağrum da pîstî
Başlıdı sohbet eklüm da şâşî
Ele bildim derya, ummândır coştu
Târif kaldım bu hünere dedemcan.

Ele hünere olmaz hünkar beğinde
Açip bayrağını sancak önlünde
Beş yüz pence gördüm Etçileğinde (3)
Mansurum çektiller dâra dedemcan.

Dara ki çektiller halline baktım
O nice müthîrdî kaddîmlî yaktım
Olancha metâmî harice çıktım
Geyindim eğlîme kara dedemcan.

Kara ki geyindim dîstüm amana
Keşke gedî idim Blâde, Yemene
Bir serçe neylesin mûrg-i zamana
Yel dokunmuş şem' fenerê dedemcan

Atıştı fenerim böyle yanarım
Gettigmâne pîşman oldum ağalarım
Kendi vatamnda üksüz sanarım
Olmadı kimse den çare dedemcan

Çare ki olmadı derdime Billah
Boyle aşıklara etmez eyvallah
Zülâllî'ya imdad eyledi Allah
Dilsürtmedi imtihana dedemcan.

Deyip melûl, mahzun sazını duvara astı, bir
daha köyden çıkmamaga karar verdi.

Araştırmalar:

Türkiyede Eski Medeniyetlerin Maddî Kültürde Temâdisi

— III —

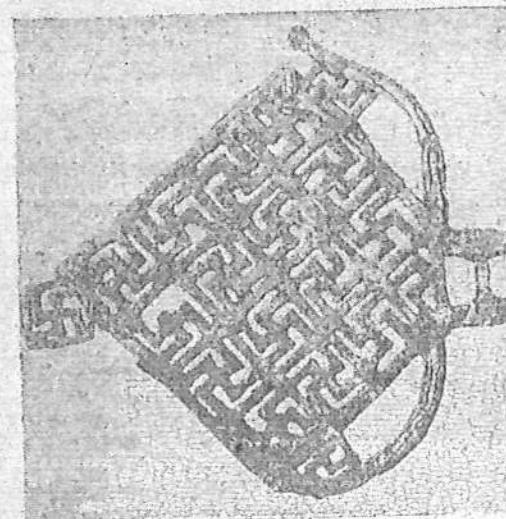
Dr. Hamit Z. KOŞAY

Res. 28 — Hattı ekânında ve hemîk eserde cengelli hac.

Res. 29 — İsmî mezarlıkında bulunan Osmanlı devri mezar taşıda "Şenlik" cengelli hac.

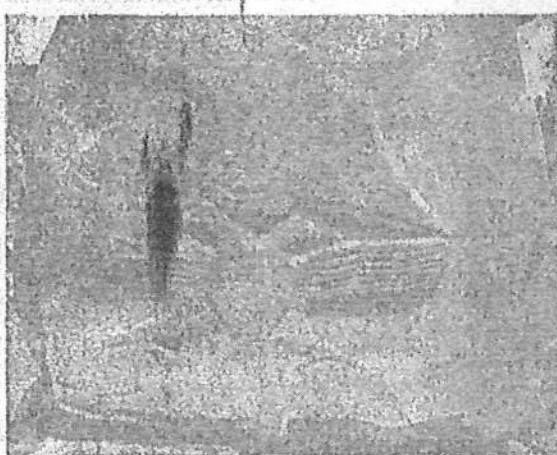

Res. 18 — Alaca Höyük Eski bronz çark zinciri

(1) Şenlik hakkında bilgiler: Taşdemiroğlu
Eseri; Tanrıdañ mee. (Çıldır aşık Şenlik, C: I, Nu: 16, 21 Ağustos, 1912 ve Sa-
yı: 17, 28 Ağustos, 1912.)

(2) Celik (Kirzoğlu) M. Fahrettin, Tanrıdañ
mee. (İllyik halk şârlarımızden Çıldır
aşık Şenlik, a) C: I, Temm. 912, sy: 9, b)
Nu: 11, 7 Temm. 912, e) Sy: 5, 31 Temm.
1912.)

(3) Etçilek: Çıldır faraflarında bir semîn
adı.

Res. 21 — Alaca Höyük'te Hittit arması (çift başlı kartal v.s.).

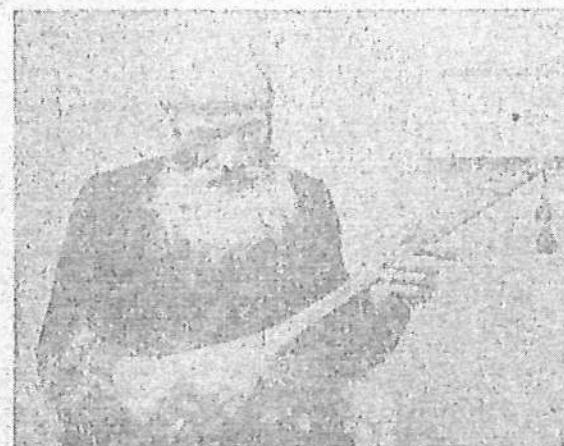

Res. 22 — Selçuk (Konya, İçkale) Çift başlı kartal Selçuklarda da mutteberdir.

24

Res. 23 — Cerablus (Raramis) Rabartmalarında sazlı ziyafet.

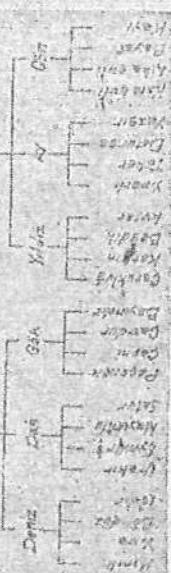
Res. 24 — Alaca Üçesinde Mustafa Celebi köyünde saç çalan kişi.
Her iki devirde saçın yekili benzerliği dikkate şyandır.

25

Res. 25 — Eşvansı Lügat'tan Türk oğuzlarının soy ağacı.

OĞUZ BOZOK

Res. 26 — Eymir köyünde kadınlar tarafından yapılmış bir dantel.

ORTADO

XIX. Yüzyılda

Makedonya Yürüük Folkloru

KADIN KIYAFETLERİ — EVLERİ VE YAPILIŞLARI — SON

— XVII —

Yazan: İbrahim GÖKÇEN
Manisa Lisesi Tarih ÖğretmeniKADINLARIN KİYAFETİ OZELLİKLERİ
GÖSTERİRİDİ

Kadın, son zamanlarda tesettürle peki rıasset etti. Fakat bu tesettür gerginlik değil. Kenarları püsküllü, yüzünden ince dokunuşlu geniş bir örtük kadının başından itibarıyla kollarını katarası, Bu örtünün en dikkate gelen tarafı, renginin mutlaka sarı olduğu idi. (1)

(1) Mayadağ, Karasian kadınlarının, tesettür vasıtalarında sarı rengi seçmemi olmaları, onların Yürüükleri dolayısıyle, bazı mühüm meslekleri hâtra getiriliyor. Sarı bürgü ile Türklerin umumi adet ve an'aneleri arasındaki münamebeti izah yaradığı için buraya onlardan bazıları kaydetmek istenmiş: Sarı keşli aşiretlerin Batı Anadoluda ve Toraşlarda bulundukları mahumdur. Türk Yuruğu, Sayı 24, Cilt 4, S. 482; Kaz dağı cennet malalleri üzerindeki ormanlarında yaşayan Tahtaçalar (Türkmen) arasında yaşayan (Sarıkız) efanesi vardır. Büttün Batı Anadoludaki Türkmenler Kaz dağında bulunan (Sarıkız Tepesi) ni mukaddes tanırlar. Tahtacılarından nefes evlidi olan her fert mutlaka yedi yıldır bir kere (Sarıkız) da bay okutmağa mecburdur. Sarıkız Tepesi'ni ziyaret zamanı 23 Ağustosan 11 Eylül'e kadarıdır. Tahtacılar, bu zamanda oraya giderler. Sarıkızın mahedi, bir cam ormamının yanında bir yüksün tag ve bunuların içinde getirdikleri mağuramış bir izbeden ibarettir. Bunun etrafına muayyen nizamda çadırlar kurulur. Kurbanlar kesilir. Geceleri aylinler yapılır. Bu ayinler kadınlar erkekler ve ikilidir. İşte bu Sarıkız, Harzevi Ali ve Fatma'nın hayatlarına karıştırılmış bir efsanenin kahramanıdır. (Türk Yuruğu, Sayı 24, S. 484).

Aynı yazılarından Sarıkız efsanesinin Anadolunun bir çok yerlerinde (Balıkesir, Alaşehir, Seyitgazi, Kirkağaç) Izlerine tesadüf edildiği, Hamada İsmaililerin Recepbin 14. ündə doğan ve şemalli Sarıkız olması meşhî bulunan bir kızı taabbüt ettiklerini öğreniyoruz.

Velhasıl, Sarı rengin Türkmen adetleri arasında mühüm bir mevkii olduğunu düşününece, Mayadağ, Karasian, Alçak köyleri havâlısı Yürüüklerin

Bu sarı örtüye (Bürgü - pürgü) derlerdi. Henüz erkenken kaçılmayan, çocuk denecek yaşta olsa kızların bürgülerini kırmızı renkte ve daha kılıçlı olurdu. Bürgülerin sarı rengine gelince, bu, kızlık çiçeği ile portakal sarısı arasında değişimmişti. Bürgünün altında eskiden üç etek entarflar, bulunurdu. Sonradan yavaş yavaş bunlar kalkmış, adetâ elbiseler giyilme bağılmıştı. Üç etekler zamanında kadınlar (Kuntug) denilen sıkma yelekler giyerlerdi. Bu yeleklerin diğer bir einsine de (İlibade) denirdi. Düğünlerde kadınların başlama gıydidikleri top sırra püsküllü, üstü altınla dolu fesieri pek meghurdur. Bu fesin adanamas ettiği kenarına boydan boyra bir veya iki altın dizisi dikildi. Bu seridin adı (Sakandırık) ti. Fez merhut olup kulaç fizerinden omuzlara doğru sarkan incili, altıncı zıوردan sıslere de (Persan) derlerdi. Kadınlar eskiden elbiseleri üstüne ezbîm denilen yün pâdo da giyerlerdi. Kadınlar küpelerine (Mengiç), bileziklerine (Kolbağı) derlerdi. Düğün ve bayramlarda genç kadınlar, bellerine altın kemer bağırlardı. Eski tarza telebbüsî ifade eden komik bir garkının güftesini aşağıya maklediyorum:

Corba Emânenin işlene dibi

İşlene dibanım altında kabak memesi
Kabak memeyi siktiran gümüş dığmestAkçayım dili Corba Emâne sade silt duru
Almaz sent Geyik Muço sade durdurn,

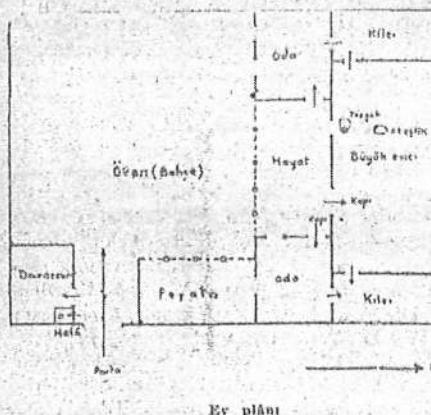
Bu şarkıda şıqayıntı - beyazım demektir. Diye kelimesi de sadece (di i) yanlı (i) si uzatılan bir hece şeklinde konuşulurdu. Geyik Muço, bir adam ismidir. Durduru kelimesi de durdurmak mastarından geniş zaman filidir.

Sarı rengi seçmelerini aynı menşeden gelmiş bir görenek diye kabul etmek lazımlı geliyor. Türk medeniyetinde renklerin ethet ve taarru alâmetleri olarak kullanıldığı Ziya Gökalp'la Türk Medeniyeti Tarihi'nde görmek mümkündür.

Kadınlar, önlereinden dokunan ve adına «Sarı» denilen bir önlük takardı. Bu önlüğün dokunuşu gençler için kırmızı - beyaz, yaşlılar için ise kırmızı - siyah alacakları olurdu.

EVLER, YAPILISLARI

Bu havalı Yürükleri, kendilerine mahsus bir ev sistemine maliyetler. Bu hususiyet sunuktalarla göze çarpardı. Evin esas kısmını (Büyük evi) denilen ve Bâtidan Doğu'ya doğru uzunlamasına dikdörtgen teşkil eden parça teşkil ederdi. Bu kısmın sağ ve solunda kiler bulunurdu. Eviçinin Güney tarafında ise

Ev planı

gene uzunlamasına hayata denilen kısmı vardı. Hayatın bahçeye bakan ön tarafının çatısına nagaç sütunları tutturulmuştu. Gene bu hayatın sağ ve solunda, kilerin ön tarafına gelmek üzere bazan sağlı sollu ikili oda bulunurdu. Bahçenin bir tarafında hayata benzer daha küçük mikyasta bir salon yardı kl. buraya hayvan yemi konurdu. Bahçe kapısının yanında hayvan damı bulunur, buna Davarevi denirdi. Büyük eviçinin Şimalde doğu olan duvarında pencere bulunmaz, ancak bu tarafından kılıçlı bir kapı ile bahçe veya sokaga çıkışır. Buna (Bvardı kapı) denirdi.

Büyük eviçinin tam ortasında (Ateşlik) denilen bir yer vardı. Odun koymak için bu ateşliğin bir tarafında tümseklik bulunurdu. Bunun tam üst hızasında ve damda (Başa) dedikleri bir delik vardı. Bu delikin üstünde yağmur girmemesi için ayrıca kılıçlı bir

TÜRK FOLKLOR

dam yapılmıştı. Bu delik insana çadırların havası menfezlerini hatırlatıyordu. Esasen büyük Eviç, uzunlamasına çadırlardan mülhem olarak yapılmışa benzıyordu. Yukarıda bahsi geçen ocak veya ateşlik halicin nazarından bir neyl kutsiyet taşırdı (2). Mesela: Üstünden atlamak, tükürmek gibi läuballı hareketler günah sayılırdu. Bu hareketleri yapmanın garipliğine inanılırdı. Eskiden Orta - Asyada bazı Türk kabileleri ateşi çadırın ortasında yakarlardı. Duman da tepedeki husus menfezlerden çıktı. İşte Orta - Asyadaki Türk çadırlarının yaşayan hatırlasını bu Yürük evlerinde bulmak mümkündür.

Büyük Eviç'in kargılık yan odalarla ilişkisi vardı. Birer küçük kapı ile odalara geçilebilirdi. Gene bu Eviç'in hayatı ağıtan ikili kanath bir kapısı bulunurdu. Bundan başka bu kapının ekseriya Batı yönünde dar, küçük, pencere maksadıyla yapılmış diğer bir kapı bulunurdu. Bu kapının yanına dokuma tezgâhı kurulur, bir de çukur açılır. İhtimal ki bu kapı işik almak gâyesyle yapılmış, aynı zamanda yüz günleri serinlik tembi düşünülmüştür. Nitekim büyük eviçinin bahçeye veya sokaga bakan diğer yegâne kapısı da yüz günleri serinemek için açılmıştır.

Yürükler, gerek hayat zeminini ve gerek büyük evin tabanını toprakla sivarlar ve bu toprak tabakasını yassi ve parlak gâkmak taş ile cilaflandırırlardı. Bu hal bir çeşit asfalt veya linoleom zeminî hatırlatıyordu. Bu işe (sürtmek) derler ve kadınlar tarafından yapılırdı.

(BITTI)

(2) "Pederşahı aillede, ailenin ceddi bir mabuttu. Bu mabudun yeri evin çağıdır." "Çadırın ortasında ocak vardır. Ocak Türklerde şayanı hürmet bir yerdır. Bu mukaddes yero tükürmek veya üzerinde atlamak günahdır." Türk Dünyası. Hüseyin Namık Orkun, S. 119.

ABONELERİMIZDE

Dergimiz, 49. sayısına 5. ci nesriyat yılina ve 3. ci cildine bağlanmıştır.

Yılık abone olan okuyucularımızın abone bedellerini adresimize lütfetmelerini rica ederiz.

ADRES: Yeşildirek, Sultanmektebi Sokak No. 17, İstanbul.

Yağmur Duaları:

Bodi Bostan Oyunu

Yazar: Mustafa UZ

Bodi bostan oyunu, Kadırılı'nın Harkaştığı köyünde, çocukların oynadığı bir oyundur. Bodı bostan oyunu yaz aylarında oynanır, Sebebi sudur; Goya oyun oynadığı zaman yağmur yağarmış.

Bu oyun şöyle oynanır:

Havaların kurak gittiği aylarda, çocuklar sabahdan sözleşirler. Bir ağaçtan mamûl kepenin, baş tarafına yakın yere, paralel 50 cm. uzunlığında sırik bağlanır. Aynı zamanda, kepenin baş kısmına bir tül bağlayıp geriye bir kısma biraç bezle ikiye sarılır. Kepçe bir yapma bebek halini alır,

Aksam olduğu zaman, köyde bulunan çocukların hepsi toplanır. Herkes evlerinden, heybe, torba getirirler. Böylece köyün bir tarafından basılır. Hep bir ağızdan şu sözleri söyleyerek ev gezerler,

«Bodi bodı bostan bodı
«Anam babam neden doğdu
«Bir kaşıkçı sudan doğdu
«Verin bodımlı halkını

«Kırk gün yağmur elli gün çamur
«Ver, Allah bir yağmur ver.

«Tuz verenin oğlu
«Yağ verenin kızı olur.»

Her eve varmalarında ev sahibi, çocukların haberini olmadan üzerlerine su serper. Ayrıca, bebeği benzeyen kepçeye gelin derler, Gelin de, bir miktar su dökerler. Daha sonra çocuklara, tuz, bulgur, yağı, un verirler.

Böylece çocukların bütün köyü gezip muayyen bir yerde toplandırlar. Toplandıktan yere ateş yakıp ıslak yerlerini kuruturlar. Daha sonra topladıkları nebat ve yiyeceklerle ekmek yapıp yemek pişirirler ve hepsi toplanıp yerler. Pişirilen yemekler, bitmezse, paylaşılır dağırlar.

Bodi bostan oyunu 1951 yılına kadar oynamış, fakat sonrasında tergenmiş yazılmıştır.

Ağilar:

Mehmet Çavuş Ağacı

Derileyen: Mustafa TECİRİLOĞLU

1929 yılında Kadırılı'nın Saribögsek köyünden Mehmet Çavuşu, Meherli köyünden, Mihac'ın oğlu 'kasap Abdullah bir hırsızlık yüzünden vurur. Halbuki Mehmet Çavuş susuzdur.

Aşağıdaki ağıt: Mehmet Çavuş'un yakın dostlarından Ömer Küçük tarafından yazılmıştır.

AĞIT

Çavuş emmi çavuş emmi
Gulanen döşinden emmi
Çavuş emmimi vurmüşler
Yatırılmışlar aja gammı

Dilümde gördüm düşümde
Gursun değmiş sol başında
Çavuş emmimi vurmüşler
Şo derenin üst başında

Can gurtaran'm deresi
Ganından dolmuş arası
Çavuş emmimi vurmüşler
Solunda gursun yarusu

Gizim da adı Teili
Ben de goşum yelli yelli
Çavuş emmimi vurmüşler
Gueaklıdım abi gammı

Elindeki bıçılıyor
Deneleri seğiliyor
Kag gedelim çavuş emmidim
El toplandı göçülliyor

Yayılmızın yolu daşı
Ben ağlarım gözü yaşlı
Ne yaşıyon çavuş emmidim
İlc' avradım ala yaşlı

Ömer seiden habar aldı
Yalnıznak bura geldi
Çavuş emmimi vurmüşler
Gid Yusuf söyledi duydum

Keklik ve Tilki ile Açı Masası

KEKLİK MASALI

(Anatoman adı ve soyadı: Ahmet Usta; nereli olduğu: Besni'li, nerede anlatıldığı: Besni'nin Vusta mahallesinde, yaşı: 20.)

Vakti zamanında bir keklik varmış. Bu keklik; bir happe mercimek bulmuş, gözüne sürümiş; gözü stremelenmiş. Elini ayagım duvar deliklerine dokmuş, eli kinalanmış. Kaya- dan atlamış, attı, mızraklı olmuş. Bu keklik; yolda giderken bir başka keklikle rastgelmiş. O keklik de buna:

— Ooo!... Arkadaş, nasıl oldun da böyle kinalandin, stremelendin? diye sormus.

— Mercimek boldum gözümde sürdürüm, gözüm sürümlendi. Elimi, içimi duvar deliklerine soktum, elim, ayagımı yılan sokmuş. Kaya- dan atladım, attı, mızraklı oldum, demis.

— Arkadaş, eyleye gider, ben de yaparım, demis. Mercimek bulmuş, gözine sürümiş, gözü kör olmuş. Elini, içimi duvar deliklerine sokmuş, elini, ayagımı yılan sokmuş. Kaya- dan atlamış, ayagımı çekerken bir karmancan belini yaramamış. Kozu düşüp kırınçının beline yapıştırmış; belinde koz ażacı bitmiş. Bu koz ażacını budamışlar, kırınçının bell tarla olmuş. Bu tarlaya karpuz ekmişler; karpuz

Bir Fıkra:

Tilkiye Tavuk hümesi

(Taşköprünlün Kabalar Köyünden Satılmış Kabakçioğlundan derlenmiştir.)

Derleyen: Muzaffer BATUR
Köylüler, yendin evlerini yapmışlar, tavuk kümlesi yapılacak münasip yer bulamamışlar. Oradan bir tilki geçtiğorusu, tilkiye dânumuşlardır.

Köylüler:

— Biz tavuk kümlesi, köyden bir saat dışarıya yapacağız sen ne dersin?

Tilki de givencinden (sevincinden):

— Size bir cevap veremeyeceğim demis.

Derleyen: Salih SAN
bitmiş; Karpuzu hangi biçağı vurmuşlara kesmemişler, «Hangi biçak keser» diye düşünmüşler, bir karının billyük biçağı varmış, o akılarna gelmiş, onu getirerek karpuzu kesmeye çalışmışlar, biçak karpuzun içine girmiştir; biçağı tutan hizmetçi de birlikte karpuzun içine girmış, Karpuzun içinde bir kazan, kazanın içinde kırk kalayıcı görmüşler, Buna:

— Sen neye geldin? demisler. Hizmetçi:

— Benim biçağım kayboldu, aramaya geldim, demis. Buna:

— Haydi ulan, biz daha Padışahan atıyla, deveşini bulmadık, sen nasıl biçağı eyle kabuk bulacaksın? demisler. Beylece orada gezenler çoğalmış; karpuzun içinde bir memleket kurulmuş. Karpuz o kadar ki biliyümüş.

Bir kekliğin yaptığı şeyi diğer aynen yapmış terst olmuş.

Dünya bu, aynı iş birine eylik, birine de kötüllük getirir.

TIKLIK MASALI

(Anatoman adı ve soyadı: Mustafa Yüksel; nereli olduğu: Besni'nin Şambayıta; nerede anlatıldığı: Şambayıta; yaşı: 14; NOT: Yaşı bir köylünden dinlemiştir.)

Vakti zamanında bir tilki dolasırken bir ayının beygir ölüsü yedigine rastlamış.

— Ayı kardas, sen bu beygiri nasıl tutuyorsun? Diye sormos. Ayı da:

— Gel sana öğreteyim, demis. Bir beygir yatarken gidersin, kuyruğunu kuyruğuna bağlaşın, keskin dişlerini bacagına saplaşın ve beylece tutarsın, demis. Tilki gitmiş; bir beygirin kuyruğunu kuyruğuna bağlamış. Beygir sıçramış ve kaçımiş. Kaçarken ormandan karşılıkla bir tavşan çikmuş.

— Ne o tilki kardas,

— Hiş ne olacak at gezintisi yapıyoruz, demis. Halbuki tilki ölüm derecesine düşmüştür. Nasilsa kuyruğu çeyizmiş ve kurtulmuştur.

Bir daha el sözüne uyup iş yapmayı eğitti, tövbe etmiş.

SÖZLÜK : Happe - tane, Bastılmış - rastlamış, Eyleye - söyle ise, Beylece - Büylece, Çevilmiş - çözelmiş.

Okuyucularımıza

Dergimizin birinci ve ikinci ciltleri 750 ger kuruştan satılmıştır.

Arzu edenlere 15 lira mukabilinde tediyyeli gönderilir. Ayrıca dört kapaklılarımız da hazırlanmıştır. Cilt kapaklımız 2 liradır.

Dergimizin bütün sayıları idarhanemizde mevcuttur. Pul ve havale mukabilinde arzu olunan adreslere gönderilir.

Adres: Yesildirek, Sultanmektebi Sok. No. 17 İstanbul

DERGİMİZİN SATIŞ YERLERİ:

Ankarada: Berkâp Kitabevi ile Ulus meydanındaki Koç Ticaret Hanesi bündekî gazeteler bayili Yakup Karabas.

Izmit'te: Tilkiçte Cerrahoglu Kitabevi.

Konya'da: Yeni Kitabevi.

İstanbul'da: Beyoğlu Saray, Köprüde Kental, Bahçelide İkhai ve İrfan, Be- yazıt, Tophane karşısında Faik Akgün Kitabevi, Çarşamba'da Azak Sincasına dönenlikçe köşedeği ve Cagaloğlu firmamızdaki tişanesi ile eski Eminönü Jüdevi karşılığında bayi Nişazi Eryılmaz.

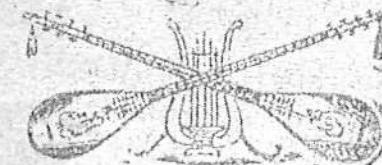
Şemsi Yastıman Sazevi

Beşiktaş

Çırağan C.

No. 34

İstanbul

Etiliumum sütürkçe sazlar tamir edilir. En dikenli, iham zayıf ve zayıf dikenli 2. bağlama ve çarşalar yapıur, tamir edilir. Arza edeviciler bağlamaları dikenli ve zayıf. Taçraya naç girädirler.

İthal sütürkçe 500, altı
altı abone 150
Karakollar,
diğer sütürkçe abone
500

**TÜRK
FOLKLOP
ALAR'**

Adres: doğuştanızda hiz
bir parti ve hereto
tehlid edilir.
Bölgelerde yarışlar talep
edilmesi hizde edilir.

T.C.

Ziraat Bankası

Tasarruf Hesapları

1953 İKRAMİYELERİ YEKÜNU

1.00.000 Lira

**15 Ev, 4 Traktör ve
DOLGUN PARA İKRAMİYELERİ**

Türkiye iş bankası

1953

Xili İkramiye Plânının Son Çeklisti

30
ARALIK

BAHÇEİ 6 EV

Çeşitli Para İkramiyeleri

102

TÜRK FOLKLÖR ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK
HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Ocak 1954

JOINDEKLER:

Folklor Atlası Davaşı	Dr. Phil. Hamit Z. KO
Türkülerimizin Doğus Hükümleri: Alageyik	Yasar Kemal GÖĞÜ
Matmut E. Gazimihai Kütilphanesini D. Konservatuarına Verdi	T. Y.
Banisi Beyrolu'ın Zile Rivayeti	Cahit ÖZTE
Cemali'nin Hümâma ve Hümâyûn Adlı Eserti Hakkında	Hayırdı AR
Susahî Köylerinde Düğün (- II -)	Şükû
Persantığımız ve Yugoslav Halk Dansları Balesi	
Gelenek ve Görenekler: Kız Çağrma	Mehmet KALNAR
Konya'da Tavus Baba Efsanesi	Mehmet
Ullamlıyan Bir Şair Mî	Cevdet ARS
Bakır Baba Destanları (- V -)	
Kırın Atusuzları	Müs
Başılıklı Dardıyan Masalar: Keloglan Masası	

Sayi: 54

SHU KOTOHAN
ANGUZA

2

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUSU: AGUSTOS 1949
 AYDA BİR DEFA İSTANBULDA ÇIKAR, HALKBİLGİSİ DERGİSİ
 SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ MESUL MÜDÜRÜ: İHSAN HİNÇER

No: 54

OCAK 1954

YIL: 5; CILT: 3

Folklor Atlası Davası

Yazan: Dr. Phil. Hamit Z. KOŞAY

UNESCO ile işbirliği halinde çalışan CIAP (—Commission Internationale des Arts et Tradition Populaires) Uluslararası halk sanatları ve gelenekleri komisyonu 1953 Eylül ayında Belçika'nın Namur şehrinde bir uluslararası konferans toplamıştı. Bizzat İştirak ederdiğimiz bu konferansta Avrupa ve ona koenş ülkelerein halk kültürü davası ele alınmış ve 1955 Şubatında tekrar bir konferans układerek bugüne kadar halk kültürü sahanında ilgili memleketlerde nelerin yapıldığı ve ne gibi tasarılar olduğu bahis konusu olmaya kararlaştırılmıştır. İsveçli Profesör Sigurd Erixon hazırlık yapmakla görevlendirilmiştir. Bulunuyor.

Profesör Sigurd Erixon bize de gönderdiği bir mektup ve sıklıklarla aşağıdaki bilgileri sunmaktadır:

1 — Milli yahut mahalli olarak etnolojik veya hukukî folkloristik atlaslara mülk misiniz?

a) Basılmış olanlar,

b) Basılmaya başlanmış,

c) İstikbalde basılması pânişmiş.

Eğer memleketinizde bu hususta bazı çalışmalar var yahut piânaşmışsa lütfen tekrarlı üzerinde ve atlasın bütünlüğü, tanzimi v.s. hususunda malumat veriniz.

2 — Bzin memleketinizde bu işe memur edilen mülkesse ve şahıslar kimlerdir. Bu hususda herhangi bir basılmış neticeyi ihtiya-

eden ve onların çalışmalarının tekâmülünü gösteren hususlardan bahsedebilir misiniz?

3 — Umumi atlasların yanında büyük memleketinize yahut bir kısmına ait tipik etnolojik yahut folkloristik dağılmayı ihtiya eden haritalar basılmış veya piânaştırılmış olarak halk hayatını araştırma sahanında sunulmuş şekilde çalışmalarla mülk misiniz? Bunlardan dağılma şartları üzerinde çok büyük önemlilikleri olanları var mıdır?.. Yazarları kimlerdir?

4 — Sizin memleketinizde harita işi tatbikatına göre çarpan teknik ve teknikal prensiplerin belli başlıklarının neler olduğu hakkında tamamen edici bilgi verebilir misiniz?

5 — Bütün Avrupanın, bir kısmının yahut dünyanın dağılma şartlarını gösteren herhangi bir eser var mıdır? Eğer varsa, herkesin alâkatını celbedebilecek bu negriyatı kimler veya hangi teşekkürler yapmıştır?

6 — Mütækabil yardımalar ve milli atlasların hazırlanması hususunda tavsiyelerinden faydalanan milletlerarası bir teşekkülle alâkadar misiniz?

7 — Avrupa, Avrupanın etrafındaki memleketler ve Avrupanın kültürü bakımından mirasçı olan dünyanın diğer kısımlarındaki memleketlerin başbâclarını ihtiya eden milletlerarası bir atlasın yapılması için bu işbirliğinin devamı ve hızlanmasıyle alâkal-